

ומתחייב מלקות כמפורש ברמב"ם (ריש פ' י"ט מסנהדרין) שהאוכל ביוה"כ לוקה ע"כ.

★ ★

בגמ': כי מכפר יוהכ"פ על כולא שיעורא, על פלגא דשיעורא לא מכפר.

כתב הגאון ר' אברהם לופטביר זצ"ל בזרע אברהם (סי' נ"א אות י"א): נראה דמ"מ אם אכל כזית איסור אמרינן מיגו דמכפר על ח"ש איסור הנ"ל מכפר על ח"ש משום יום הכפורים, דהא מבואר בשבועות (כ"ה כ"ט). דאין מביאין קרבן על ח"ש, ומ"מ מבואר בשבת (דף ע"א): דאם אכל כזית וחצי זית ונודע לו על הכזית וחזר ואכל חצי זית בהעלמו של חצי זית ראשון, דאינו מצטרף, דהחצי זית הראשון כבר נתכפר בהקרבתו על הכזית, והיינו משום מיגו דמכפר על הכזית מכפר על החצי זית, ה"נ דווקא באכל חצי זית מהיתר אין יום כפור מכפר, משא"כ באכל מאיסור ואכמ"ל ע"כ.

★ ★

עוד כתב שם (אות ב') בעצם דברי הגמ' הנ"ל כאן: נראה דהיינו דווקא לר"ל דס"ל ידיעת ספק מתחלקת לחטאת וסובר דח"ש מותר מה"ת, וא"כ אין כאן עבירה, משא"כ לר"י [והוא דלא כהמשנל"מ בהל' שגגות הנ"ל] ע"כ.

★ ★

בגמ': אמר ר"ל כאן שנה רבי ידיעות ספק מחלקות לחטאות, ר"י אמר אין ידיעות ספק מחלקות לחטאות.

הגאון ר' יוסף ענגיל זצ"ל באתון דאורייתא (כלל ה') מביא שיטת הרמב"ם דס"ל דספיקא דאורייתא מה"ת לקולא וכותב: נראה דדינא דהרמב"ם ז"ל הנ"ל תלוי במחלוקת ר' יוחנן ור"ל בכריתות (דף י"ח ע"ב) באוכל שני זיתי חלב בזא"ז ונודע לו בנתיים, ידיעת ספק מאכילה הראשונה אי חשיב העלם אחד או לא, וס"ל לר"י שם דאין ידיעת ספק מחלקת לחטאות, דידיעת ספק לאו שמה ידיעה והוי העלם אחד, ור"ל ס"ל דמחלקת דידיעת ספק שמה ידיעה והוי ב' העלמות ע"ש.

ולפ"ז לר"י דס"ל דידיעת ספק לאו שמה ידיעה, ע"כ כל סד"א מותר מה"ת, ולר"ל דס"ל דשמה ידיעה שפיר אסור מה"ת, וע"כ הרמב"ם ז"ל לטעמי' דפסק (בפ"ח מה' שגגות ה"ח) דאין ידיעת ספק מחלקת לחטאות, דידיעת ספק

לאו שמה ידיעה, ע"כ שפיר ס"ל דסד"א מותר מה"ת, וע"ש מש"כ ליישב לפי"ז ודפח"ח.

★ ★

בגמ': בשלמא לר"י היינו דקא תלי לאשם בחטאת, אלא לר"ל חטאת באשם מיבעי' ל'.

ובערך לנר הקשה דאמאי המתינה הגמרא להקשות קושי' זו בסוף הסוגיא דוקא לר"ל, ולא פריך לר"ז ע"ש.

★ ★

וכתב הגאון ר' נתן שפינגלאס זצ"ל - הי"ד בספרו זכר נתן (סי' כ"ו): ונראה דהנה ע' ברש"י שמפרש, דהא דפריך הגמ' חטאת באשם מיבעי', פירש רש"י דהא עיקר ידיעת ספק באשם כתיבא ע"ש, ולכאורה יש להעיר מנ"ל דהא דספק ידיעות מחלקת הוא משום דיליף מאשם, דילמא הטעם פשוט, דכיון דגלי התורה מקרא דחטאתו דידיעה מחלקת לחטאות, הכ"נ ידיעת ספק הוי ידיעה דלא גרע ספק ממקצת, וכמו דאמרינן לקמן (י"ט) לענין שני שבילין דהוי ספק ידיעה.

דאף דהתם לא שייך כלל חיוב אשם תלוי, דעל טומאת מקדש וקדשיו אין חייבין אשם תלוי כנודע, וע"כ דמסברא אמרינן דספק ידיעה מחלקת, דלא גרע ממקצת ידיעה הנ"ל, ולפ"ז הכ"נ נימא דספק ידיעה הוי ידיעה מכח סברא כמובן, וא"כ מאי פריך חטאת באשם מיבעי', וזה דקדוק קצת.

אולם אפשר לומר דע"י במס' שבת (דף ע"א) דפליגי ר"י ור"ל באכל שתי זיתי חלב בהעלם אחת ונודע לו אחר אכילת שתיהן וחזר ונודע לו, דר"י סובר דידיעות מחלקות וחייב ב', ור"ל סובר דאין ידיעות שלאחר אכילה מחלקות, ואין חייב רק א', רק ידיעות שבינתיים בין זית לזית גם ר"ל מודה דמחלקות, והנה לפי"ז לר"ל לשיטתו ע"כ הכא בברייתא דידיעות מחלקות, ע"כ איירי בידיעה שבנתיים בין זית לזית כמובן, וע' בשבת (דף ע"ב) דבא על שפחה חרופה ונודע לו, וחזר ובא על שפחה חרופה, אי חייב ב', תלי' בפלוגתא דר"י ור"ל, דלר"י דידיעות מחלקות חייב ב' ולר"ל אין חייב רק אחת, וע' בפ"י רש"י שהקשה דהא בידיעה שבינתיים גם ר"ל מודה דמחלקות כנ"ל, ותיירך דדוקא באכילת חלב דאין חייב קרבן על המזיד רק בשגגה, ולכן אם הוי ידיעה בינתיים הוי כשני שגגות, אבל בשפחה חרופה